THEOREMA I.

MAGIOLOGIA
seu
DISPUTATIO
DE
MAGIA
LICITA ET ILLICITA

QUAM

FAVENTE S. SANCTA TRINITATE

In Illustri Hamburgensium Athenæo,

PRÆSIDE

DN. DANIELE BÜTTNERO

J. U. LIC. & PROFESS. PUBLICO,

G. H. h. t. RECTORE,

Domino Doctore & Fautore suo ætatem co

cendo publicæ Eruditorum Disquisitioni submittit

ALBERTUS zum Felde/ Palæog. Bremens

Phil. & SS. Theol. Studiosus, Autor & Respondens.

AD DIEM XX. APRIL. A. R. O. M. DC. XCIII.

H. L. Q. C.

HAMBURGI, Literis CONRADI NEUMANNI,
Senat. & Gymnasii Typographi.

A. 5067.

POTENTISSIMI ET SERENISSIMI
PRINCIPIS ET DOMINI,
DOMINI
CAROLI XI.
SVECOR. GOTHOR. VANDAL.
REGIS
&c. &c. &c.
JUDICI PROVINCIALI IN PA-
LÆOGÆA DUCATUS BREMENSIS
MERITISSIMO & GRAVISSIMO,
VIRO
Nobilissimo, Consultissimo & Præclarissimo,
DN. HEINONI zum Felde
Parenti meo obsequiosa quavis observantiâ ætatem colendo, vene-
rando, Ipsiusque erga me filium meritis Summis, Maximis
Sacrum!
DISPUTATIONEM HANC PHILOSOPHICAM
De
MAGIA
manu pia
animo observantissimo
Prosperrima quæque una precatus,
offero
ALBERTUS zum Felde / A. & R.

a + ω.

DISPUTATIO De MAGIA.

PRÆLOQIUM.

VIm Physices permagnam, usumque Philosophiæ infinitum paucis adumbraturus magnus ille Plato in hæc verba prorupisse legitur: Nihil Philosophia præstantius hominum generi à Diis immortalibus dari potuit. Magnam idem suo seculo deprædicabat Philosophiam, majorem sanè deprædicasset, si hoc ultimo vel nostro seculo supremi Numinis afflatu illuminatus usum non satis enarrandum, quem non tantum Theologiæ & Jurisprudentiæ, sed & Medicinæ Philosophia præbeat, intellexisset. Nos itaque facili manu asserto Platonis astipulabimur, majorem, imò maximam Philosophiam proclamantes, cum splendidos ejusdem radios,

quos in omnes disciplinarum partes, imò in ipsam divinam diffundat Theologiam, cognoscamus. Cæterum Studium Magicum, cum in Physicis locum infimum sibi neutiquam vindicare videatur, dum hoc antiquitus, & in specie apud Persas proprium quasi Sacrorum Antistitibus, Regumque moderatoribus fuit: Persæ enim solebant nomen Magiæ non tam humanarum, quam divinarum, ac politicarum rerum ad cultum divinum, Regnique gubernationem pertinentium, excellenti peritiæ tribuere, uti CASPAR. SCHOTTUS refert: Verum, ut nihil unquam tam sanctum, laudabile & incorruptum fuit, quod Dæmonis fraude, & hominum improbissimorum malitia non fuerit vitiatum & corruptum; ita reconditarum quoque rerum scientia ab Adamo posteris suis tradita, & Magiæ nomine cohonestata nefariis superstitionibus & execrandis dogmatibus Dæmone Magistro contaminata fuit, ex qua corruptione orta est divisio Magiæ in licitam & illicitam: Cum autem dictum, quod inferni ieo rugiens Diabolus primus Autor sit Magiæ illicitæ, hinc subeat nos meritò mirari, ex hominum genere esse, non tantum, qui vitiis operantur, ob quæ ille tam evasit obscænus, proculque omni spe veniæ in miseriarum rancidam abyssum detrusus, verum etiam à quibus ex orco velut citatus servitutem sibi stipulatur perpetuam. Vah cæca & perversa humanitas! quo ruis? quo laberis? quantam tibi accersis jumento proprio perniciem? Ignoras indolem fero-

ferocientis hujus beſtiæ, fraudibus meris, in gratitudine ac tyrannide ſequeſtrato omni commiſerationis affectu terminari? Neſcis delicias & vota ipſius inſatiabilia peragrandi terras, ſeducendi ſocietates humanas, apprehendendi nihil non ac devorandi? Hujus utriuſque itaque Magiæ tam licitæ ſcilicet, quam illicitæ naturam & effectus hac vice hic pro virili proponere placuit. Facile largimur, rem magnæ eſſe difficultatis, altiſſimæque contemplationis, ut exaſciatiſſimi etiam ingenii vires in diverſa traxerit ab omni ævo. Tantoque magis veremur, ne ſcioli, qui numerum faciunt innumerum, & quibus veritati nil videtur inimicius, heic artes ſuas ſint tentaturi, maxime cum conſtat, quod hujus materiæ difficultas doctiorem requirat calamum, utpote cujus nuda pictura gloriam abſolutiſſimi Apellis non uno puncto adauxit. Experiemur nihilominus vires noſtras, & licet in omnibus omnium voto non ſatisfecerimus, honeſti tamen conatus laudem haud gravatè concedent, qui hunc qualemcunque partum non ſuæ eruditionis decempeda, ſed noſtri ingenii modulo prudenter metientur, conſiderantes, nullam rem conſummatam eſſe, dum incipit, longeque ſemper à perfecto diſtare exordia.

THEOREMA I.

Magia est habitus rerum abditarum scientiâ, & operum admirandorum, quæ communem hominum captum excedunt, arte constans.

1 ANtequam ad tractationem Magiæ nos accingimus, prius inquiremus, an Magia detur, & an unquam Magi fuerint, vel adhuc sint, qui artem Magicam exercuerint, & adhuc exerceant? Præsertim cum nonnulli 2 reperiantur, qui omnem Magiam negant, & pro anili commento explodunt, quicquid hactenus de illa dictum, aut scriptum fuerit. 3 Alii etiamsi operationes aliquas insolentes experientia edocti agnoscant, tamen eas naturæ inferiori, aut occultis & magneticis qualitatibus, aut exquisitæ, & peculiari phantasiæ, atque adeo peculiari cuidam temperamento adscribunt: Inter quos emicuit 4 *Atheus ille in Academia Bononiensi Philosophus, PETRUS POMPONAT. libr. de Incantament.* & post hunc imprimis *Nobilis Anglus REGINALDUS SCOTUS, cujus liber titul. Discoverie of Witheraff.* in Anglia combustus est, quem tamen nominatim perstringunt Serenissimus Magnæ Britanniæ Rex, *JACOBUS in sua Dæmonologia. JOH. RAYNOLDUS in Censura libr. Apocryphorum, tom. 2. GISBERTUS VOETIUS Part. III. Disp. Select. pag. 563. aliique plures.* 5 Verè autem Magiam dari, maximè illicitam probant 1. varia illa testimonia Scripturæ Sacræ. 2. Decreta conciliorum, & in specie Gratiani caus. 26. 3. Consensus Patrum. 4. Consensus omnium Theologorum, tam Protestantium, quam Pontificiorum. 5. Leges Gentium, item Rotarum & praxis Judiciaria: Celebris enim lex XII. Tabul. Qui fruges incantasit, item t. t. C. de Malefic & Mathemat. 6. Consensus Gentium, cujuscunque fuerint religionis, Judæorum, Græcorum, Latinorum, Septentrionalium &c. Imprimis vero dicta & attestata

teſtata Sapientum Philoſophorum, Medicorum, Poëtarum, Hiſtoricorum, Oratorum; quæ ſi omnia congerantur, in volumen excreſcerent. 7. Hiſtoriæ & relationes de ſcholis Magorum, de quibus *MARTIN. DELRIO, in diſquiſit. Magic. l. 2. c. 1.* & denique 8. ratio nulla eſt, ut conſenſum ſeculorum & nationum omnium, propriorum ſenſuum teſtimonia, obſervationes, experientias omnes abnegemus, cum Magia hæc non ſit impoſſibilis, nec implicet contradictionem, vel ex parte Diaboli principalis agentis, vel ex parte hominis cum Diabolo paciſcentis, diaboliciſque ſuggeſtionibus, conſiliis, mediis, auxiliis ſe tradentis, vel ex parte modi paciſcendi, vel ex parte DEI permittentis, ut prolixius hanc materiam deducunt Sereniſimus Rex Britanniæ *JACOBUS Tr. de Dæmanolog. VOETIUS part. 3. diſp. ſelect. p. 540. NIC. REMIGIUS, in Dæmanolatr. l. 2. c. 4. JOH. BODIN. in dæmon. l. 2. c. 7. MART. DELRIO Diſquiſ. Mag. JOH. GODELMAN. de Lamiis, ULRICUS & MOLITOR. libr. de Pythonibus, PONZINIB. libr. de Magia. JOH. VVIERIUS de præſtig. Dæm. & libr. de Lamiis. BERNH. ALBRECHT. de Mag. c. 1.* His præmiſſis, dicimus vocabulum Magiæ primò in partem bonam acceptum & honorificum fuiſſe, non ſecus ac Sophiſtarum, Tyrannorum, aliorumque ſimilium, propter abuſum hominum autem illud poſtea tribui cæpiſſe ſuperſtitioſis & diabolicis artibus; origine verò verbum Magiæ eſt Perſicum, dum populi Orientis nomine hoc ſuos Sacerdotes, id eſt, Viros divinarum & humanarum rerum cognitione præditos, Regum Conſilarios, atque aulæ Magiſtros vocabant, uti referunt *HENR. KIPPING. Inſtit. Phyſ. l. 2. c. 7. n. 1. BARNAB. BRISSON. l. 2. de regno Perſarum, p. 178. CIC. l. 1. de Divinat. MATTH. MARTIN. in Lexic. Philol. Sub verbo Magus:* Unde factum, ut probati Autores Magos hodie in tres claſſes diſtinguant, ſcil. in ſupernaturales, naturales, & nonnaturales. Illi fuere Sancti Patriarchæ, Prophetæ & Apoſtoli veri DEI, dum hic per hos viros ſæpe plurima

ma & magna miracula & prodigia ſupranaturalia edidit, quæ ſolum per omnipotentem Dei manum, quæ non eſt alligata
11 naturæ curſui, fieri potuerunt, facta ſunt. Magi naturales ſunt
12 vel Phyſici, vel Mathematici. Illi per artem ſuam cognoſcunt qualitates rerum naturalium imprimis occultas, ac per eas mira operantur, applicando naturalia agentia paſſivis. *Vid. JOH. VVECKER. lib. de Secretis. MIZALD. in cent. Memorab. & CORNEL. HENRIC. AGRIPP. in Tr. ſuo de Vanit. Scientiarum*
13 Magi Mathematici ſunt, qui beneficio Arithmetices, Geome-
14 triæ, Opticæ, Staticæ, &c. mira operantur, de quibus infra. Ma-
15 gi nonnaturales itidem ſunt vel vani, vel ſuperſtitioſi. Illi ſunt & dicuntur, qui peculiari quadam agilitate, celeritate, & occultatione miri aliquid facere videntur, & facere ſe jactant, cum revera tale nihil faciant, vocantur hi homines aliàs Agyrtæ, germanicè Okos Bockos / vel etiam circulatores, funambuli, *MART. DELRIO, Diſqviſ. Mag. l. 1. c. 4.* Sacculatii, quia ex ſacculo ludere ſolent. *FROMMAN. de Faſc. l. 3. Part. VI. c. V.*
16 Magi verò ſuperſtitioſi ſunt, qui per nefariam artem mirum aliquod ope Diaboli præſtant, qui à nonnullis quoque præſtigia-
17 tores, Mathematici, *ut in l. 2. c. de Mathemat. & Malefic.* Necromantici, Arioli, Incantatores, Venefici, Malefici appellantur, *JOH. GODELM. Tr. de Lamiis, Libr. 2. c. 4.* Dardanarii, *FROMMAN de Faſcinat. l. 3. p. 1. c. 1. n. 6.* Item vulgo Striges, (Strix enim abominabilis avis nocturna erat, de qua *OVID. l. 6. Faſtor.*) Sagæ à ſagiendo, quia multa ſcire volunt, & germanicè Schwartzkünſtler / Hexen / (ſine dubio ab Amazonum Principe, cujus nomen Heza, & arti magicæ addicta,) Unholden / Zauberinnen / ſeu Böſe Menſchen. Quia ſe malo hoſti tradiderunt, &c. *Vid. MATTH. MARTINI in Lexic. Philol. ſub verbo Saga, JOH. GODELMAN. d. c. 4. NICOL. REMIGIUS in dæm. l. 2. c. 4. VVIERIUS de*
18 *præſtigiis Dæmonum. c. 5. & ſeqq.* Cæterum quando in deſcriptione Magiæ univerſim ſumtæ *cum JOH. SPERLING in ſuis Inſtit. Phyſ.*

Phyſ. l. 7. c. 4. ipſi loco generis non artem, nec ſcientiam, ſed habitum aſſignavimus, illud ſecundum regulas Philoſophorum eſt factum, utpote quæ jubent, quod genus alicujus definitionis ſeu deſcriptionis non debeat eſſe latius, vel anguſtius ſuo 19
definito. Sic quoq; non ſine cauſa huic deſcriptioni inſeruimus verba hæc, ſcil. quæ communem hominum captum excedunt, quia ſapientiores ac ſupra vulgus doctos cauſæ magicorum effectuum plerumque non latent. Conf. *LEVINUS LEMNIUS de occult. natur. mirac. FORTUN. LICET. de recond. antiqvor. lucern. MART. DELRIO in Diſqviſ. Magicis.*

THEOREMA II.

Magia dividitur in licitam & illicitam; Licita eſt vel theoretica, vel practica: Illicita eſt vel divinatoria, vel præſtigiatoria, vel effectoria.

ETſi variæ & ferme innumeræ diviſiones Magiæ in di- 1
verſis legantur Autoribus, de quibus in ſpecie videantur *FRIDER. BALDUIN. in caſib. Conſcient. p. 767. CASP. PEUCERUS de præcip. divinat. generib. JOH. CHRIST. FROMMAN. Tr. de Faſcinatione. MELCH. SYLVESTER. ECCARD. in Chriſt. Relig. claſſ. 4. quæſt. 8.* omnium vero commodiſſi- 2
mè videtur diviſio illa, qua Magia ratione finis & mediorum dividitur in bonam ſeu licitam, germanicè Die natürliche Zauberey/& in malam ſeu illicitam & Diabolicam, quam & alii Magiam præternaturalem, ſermone vulgari Die unnatürliche 3
Zauberey appellant. Et ſicuti Magia licita potiſſimum vel in abditis & futuris conjectandis verſatur, ut cum quidam effectus naturales prædicuntur ex cauſis non paſſim cognitis, vel etiam in applicatione rerum cum rebus ad producendos effectus mirabiles conſiſtit, unde Magia hæc ſubdividitur in Theoreticam

4 & Practicam, ita & Magia illicita seu Diabolica, quatenus est ars superstitiosa, consistens in fœdere cum Diabolo, vel expresse vel tacite & animi tantum assensu inito, ut vel præterita, sed clam aliis facta, vel post futura, longè antè quam fiant, prædican-
5 tur, vel morbi curentur, vel veneficia & præstigiæ exerceantur, subdividitur in divinatoriam, præstigiatoriam, & effectoriam. *Vid. ECCARD. in Christ. Religios. class. 4. qv. 8. BALDUIN. in Casib. Conscient. l. 3. c. 6. cas. 9.* Cum autem ipsa Magia illicita sit crimen
6 atrox & facinus detestandum, sequitur, quod omnes ejus species etiam sint prohibitæ, & pœnis gravissimis puniendæ, pro ut hoc prolixius tam Theologi, quam Jurisconsulti docent. Vid. *Constit. Criminal. CAR. V. Imper. art. 109. BENED. CARPZOV.*
7 *prax. crim. p. 1. qv. 49. per. tot.* adeoque sine causa & animo merè temerario in dubium vocatur, quæstio illa, An Magiæ Diabolicæ studium, seu usus sit licitus, vel ut germanicè illa proferri solet. **Ob die Schwartze-Kunst oder die Zauberey eine Freye-Kunst sey?** Cum nemo, nisi insaniens eam ita propriè
8 vocandam esse statuit: Utrum verò huic studio liceat incumbere, cum Magia, præsertim nonnaturalis, quæ commercio & fœdere inito cum Dæmone nititur, variis modis addisci possit, scil. vel speculativè tantum, vel etiam practicè, hoc est, vel no-
9 scendi tantum causa, vel etiam utendi & exercendi; nuda etenim cognitio Magiæ per se non est mala, dum ex principiis Philosophorum constat, quod omnis cognitio veri bonum
10 quoddam & perfectio intellectus dicatur; Et quomodo Ecclesiæ Doctores hujus Magiæ vanitates, fallacias, maleficia, impiasque superstitiones detegere, vel confutare possent, quomodo probare mira illa, quæ faciunt Magi, vel esse meras impostu ras, vel opera Dæmonum, vel occultarum virtutum naturalium effecta, vel quomodo sine cognitione studii Magici demonstrare valeant, nullum opus Magorum verè posse dici miraculum? &c. hanc quæstionem prolixius tractant. *JOH. PIC. MIRAN-*

MIRANDUL. de Ludific. Dæmonis & HENRIC. FLOCKEN. in Synopſ. purior. Theolog. prolixior. diſput. 62. th. 9.

THEOREMA III.

Magia licita Theoretica eſt rerum naturalium abditarum & obſcurarum ſcientia, quæ cauſarum ignaris miraculoſa videtur.

MAgia hæc potiſſimum verſatur circa cognitionem 1
rerum naturalium, aſtrorum, elementorum, aliorumque corporum naturalium, qua olim imbuti erant Magi in Evangelio, ut ſtatuit *ECCARD. in Chriſt.* 2
Relig. claſſe 4. quæſt. 8. Cujus effectus quamplurimos refert 3
CASP. SCHOTTUS in ſua Mag. Univerſ. part. 1. libr. 1. c. 5. quales ſunt, quod funis, linteolum, charta ex asbeſto confecta & projecta in ignem, non modo non comburantur, ſed puriora etiam 4
extrahantur, prout ſæpiſimè in præſentia ſua factitatum Romæ apud P. Athanaſium Kircherum aſſerit. Item quod Turca quidam Venetiis liquato plumbo manus lavit innoxius, fortè prius 5
manibus ſucco malvæ imbutis. *Vid. CARDAN. de Subtil. l. 6.* Sic 6
referunt huc quoque vires herbarum & gemmarum, quæ amorem, odium, lætitiam, motus venereos & effectus ſimiles exci- 7
tare ſolent, licet libertatem hominis non tollant, cum noſtra voluntas nulla vi naturali per ſe poſſit cogi, ut tradunt *ANTH.* 8
ITTER. in Philoſ. Moral. CONR. HORN. in Ethic. & alii. 9
Et quamvis affectus hominis commotionibus humorum interdum excitantur, ut cum circa præcordia ſanguis fervere incipit, iraſcimur, tunc quoque è contrario certum eſt, nos commoveri 10
virtutibus naturalibus, ut hoc in terminis ſupra allegatus Schottus loc. jam cit. atteſtatur, Item effectus hujus Magiæ naturalis 11
dicuntur omnia Phyſicorum & Medicorum prognoſtica, ab

ipso naturæ ordine,& signis divinitus in natura conditis sumta,
12 nec non prædictiones astronomicæ Eclypsium, magnarumque
13 conjunctionum,imo certo modo divinationes politicæ denunciantes injustis & sceleratis pœnas certo secuturas, &c. *Vid.*
14 *JOH. GODELMAN. de Magis, Venef. & Lamiis. lib. 1. c. 2.* Semper tamen cavendum hic illud est, ne temerè omnia, quæ in Autoribus leguntur, credantur vere esse naturalia. Nam licet Jacobus Patriarcha in hac scientia Magica excelluerit, adeo, ut dum vires imaginativas æstimavit, oves versicolores gignerentur magna copiâ, unde ipsius peculium accipiebat incre-
16 mentum; & Salomon Rex Hebræorum in cognitione virium naturæ, quas libris descripsit, licet hi non amplius exstent, sed sint perditi, ut testatur *HENR. KIPPING. Instit. Phys. l. 2. c. 7.* nec
17 non Æsculapius,qui cujusque rei naturam explorare potuit adunguem, ut habet *GALENUS libr. 3. Method. c. 7.* Anaxagoras, qui in siccitate maxima prædixit pluviam, indeque pro DEO est habitus; Democritus Philosophus Abderitanus, qui cum
18 Theologiam & Astronomiam à Magis & Chaldæis didicisset, & olei caritatem ex astris prævidisset, omne oleum in toto tractu coëmit,unde licet maximum quæstum fecit,pretium tamen
19 omne avaris reddidit dominis, ut referunt *CAROL. STEPHAN. in Dict. histor. Geogr. sub nomine Democritus,& JOH. SPERLING. in Instit. Physic.* (ex quibus pleraque hæc theoremata sunt de-
20 sumta) *ad præc. 3. libr. 2. c. 4.* item multi alii viri ingeniosissimi & acutissimi,ut Archytas Philosophus Pythagoricus, patria Tarentinus,de *quo ARISTOTEL. l. 1. de Anim. text. 44. P. ATHAN. KIRCHERUS de art. Magnet. l. 2. p. 4. c. 1. probl. 10.* Dædalus faber Athenienſis, Drebbelius, Hevelius, Otto de Guerike b. m. Athanasius Kircherus, aliique quamplurimi, de quibus legantur *P. CASPAR. SCHOTTUS in sua Magia Univers. MART. DELRIO*
21 *in suis Disquis. Magic.* multa tamen nomine Magiæ naturalis saltim palliari solent, cum in se partim verè sint falsa & figmen-

ta,

ta, partim vero ſuperſtitioſa & effectus ſunt magiæ Diabolicæ, qualia multa *JOH. BAPTISTA PORTA in ſua Magia naturali, MART. SCHMUCKER. in theſaur. Secretor. natural. & WOLFFG. HILDEBRAND. in ſua Magia natural.* referunt, propterea videndum, ne cuivis autori mira jactanti ſtatim credamus, & licet multi non 22
habeant pactum aliquod cum Diabolo explicitum, nec putent 23
ſe cum Diabolo viſibiliter manu porrecta certum aliquod fœdus iniiſſe, ſubeſt tamen fœdus ſeu pactum aliquod implicitum, dum quis ſciens volens rebus ſuperſtitioſis utitur, quæ naturaliter id præſtare non poſſunt, ad quod adhibentur. Conf. *CARDAN. de pact. cum Dæmon. ſect. 3. p. 433. MART. DELRIO diſquiſ. Magic. libr. 2. qv. 4. JOH. BODIN. in Dæmon. libr. 2. c. 4.*

THEOREMA IV.

Magia licita practica eſt ars mira quædam per humanam induſtriam perficiendi, adhibendo ad id varia inſtrumenta.

DEfinitionem hujus Magiæ, quæ & Operatrix dicitur, 1
ſuppeditat nobis *CASP. SCHOTT. in ſua Magia univerſ. p. 1. libr. 1. c. 6.* quæ iterum duplex eſt, Præſtigiatoria, 2
ſcil. (de qua vide theſ. Ult. hujus Diſputationis) & Mathematica, quæ nititur principiis geometricis, arithmeticis, vel aſtronomicis, hujus exempla ſunt ſphæra illa 3
cœleſtis Archimedis, ſecundum *CLAUDIANUM Epigram. 21.* vitrea, de qua *M. T. CICERO l. 1. Tuſcul. & libr. 2. de nat. Deorum.* Solis, Lunæ & reliquarum quinque errantium motus repræſen- 4
tans. *Vid. SCHOTT. in Mechan. Hydraul. Pneum. p. 2. claſſ. 1. c. 3. mach. 10. ZWINGER. Theatr. Vit. hum. vol. 19. libr. 3.* Archytæ 5
columba lignea per aërem volitans, de qua *AGELLIIS Noct. Attic. libr. 10. c. 12.* Dionyſii tyrannis auris ſaxea, Syracuſis in Sici- 6

lia ad captivorum ſubmurmurationes percipiendas exſtructa, de qua P. *ATHANAS. KIRCHER. in ſua Muſurg. Univ. libr. 9. p. 4. c. 3.*
7 *exper. 5.* Severini Boëthii ærei grues buccinantes, ænei angues inſibilantes, & aviculæ æreæ fritinnientes, ac cantillantes
8 de quibus *M. AUR. CASSIODORUS var. libr. 1. Epiſt. 45.* P. *CASP. SCHOTT. in Mag. Univ. p. 2. libr. 6. Synt. 6.* Alberti M. caput æneum, reſponſa certa articulatè proferens. *Vid. JOH. BAPT. PORTA in ſua Mag. Natur. l. 19. c. 1.* quamvis *MART. DELRIO in Diſqviſ. Magic. libr. 1. c. 4.* ingenuè fateatur, quod humana induſtria huc uſque nondum pervenerit, efficere, ut res quædam inanimata vocem humanam ad lubitum interrogantium emittat, cum hæc vitam & reſpirationem in loquente requirat; Unde factum, ut cum S. Thomas Aquinas ab hoc Alberto M. ſtudiosè ad hanc ſtatuam in cubiculum eſſet miſſus, ubi illa latebat, & audiſſet verba articulatè pronuntiata, perterrefactus, fuſte machinam hanc contrivit, ac poſtea interrogatus, cum reſpondiſſet, ſe ſtatuam confregiſſe, Albertus Magnus reſpondit: Opus triginta annorum deſtruxiſti. Conf. *SIMON. MAJOLUS*
9 *in Dieb. Canicul. Colloq. 23.* Ad hanc magiam operatricem ſeu artificialem pertinent Joh. Regiomontani muſca ferrea ex artificis manu ſe proripiens, & convivas circumvolitans, tandemque veluti defeſſa in domini manum revertens. *VOSSIUS de Scient. Mathemat. c. 46. §. 7.* P. *ATHAN. KIRCHER. de arte Magn.*
10 *luc. & Umbr. lib. 10. p. 2. c. 7. exper. 4.* Item ejusdem artificis aquila, quæ Carolo V. Imperatori Norimbergam adventanti ad quintum ab urbe lapidem ſublimi aëre obviam volans, eumque ad portam urbis comitata eſt, ut referunt *GASSEND. in Vita Peireskii l. 5. Oper. Tom. V. & ADRIAN. ROMAN. in ſua Mathef. Polem.*
11 P. Athanaſii Kircheri ſphæra vitrea magnetica, quæ in centro alicujus liquoris librata, perpetuò circumit, & horas, circulos cœleſtes, totiusque aſtrolabii myſteria monſtrat. Vid. *KIRCH.*
12 *in arte magnet. libr. 2. p. 4. c. 1. præluſ. 2. probl. 5.* Ottonis de Gve-

riken-

riken b.m. & Roberti Boylei, aliorumque vacuiſtarum tubi & recipientes vitrei ſpatium vacuum artificiale probantes. Vid. *CASP. SCHOTT. in append. ad Mech. Hydr. Pneum.* P. *CORNÆUS in Phyſ. libr. 4. diſp. 3. quæſt. 4.* Lucernæ ſubterraneæ perpetuò 13
ardentes, de quibus ſatis eruditè diſſerit *FORTUN. LICET. de lucernis antiquorum reconditis. it. PANCIROLL. libr. 1. tit. 35.* o- 14
mnis generis vinorum, aquarum, diverſis coloribus & odoribus imbutarum, oleorum item & ignium vomitus artificioſus. *Vid. THOM. BARTHOL. Hiſtor. Anatom. rar. centur. 1. hiſt. 30.* per- 15
fecta Specierum quarumlibet viſibilium in cameram, aut quemcunque locum obſcurum per foramen exiguum intromiſſarum in objecta charta alba, vel pariete candido repræſentatio. Conf. *JOH. BAPT. PORTA Mag. Natur. l. 17. c. 6. CHRIST. SCHEINER. in fund. Optic. libr. 3. p. 1. c. 2.* plantarum ſimulacra artificioſè reſu- 16
ſcitata. *HARSDORFF. in delic. Phyſ. Math. Tom. 3. p. 3. qv. 29.* variæ 17
vocum acceptarum repercuſſiones artis opera excitatæ, quas vulgò Echus nomine indigitant; Neq; hic prætereunda prodigio- 18
ſa innumerarum rerum, ſpeculorum, artificioſorumq; vitrorum exhibitio. *SVVENTER. in delic. Phyſ. Mathemat. part. 6. quæſt. 30. & VOSSIUS de ſcient. Mathem. c. 24. §. 4. & 6.* ut & machinæ automatæ innumerabiles vario artificio ad varios uſus paratæ, 19
quales deſcribit *DREBBELIUS in ſua Epiſtol. ad Jacob. Magn. Britan. Regem,* aliaque rara, recondita, admiranda, & jucunda magiæ hujus practicæ opera, quorum numerus adèo eſt magnus, ut ſi ea omnia hic velimus referre, nobis cum tempore verba neceſſaria deficerent; *Interim Conf.* P. *ATHAN. KIRCHER. in arte ſua Magn. & in arte magn. Luc. & Umbr.* P. *CASP. SCHOTT.* 20
in Magia ſua Univerſali, VOSSIUS de Scientiis Mathemat. JOH. BAPT. PORTA in ſua Mag. natur. DREBBELIUS in præcit. Epiſt. ad Jacob. M. B. Regem, HARSDORFF in Delic. Phyſ. Mathem. HEVELIUS in ſua Selenogr. KENELM. DYGBÆUS de Pulv. Sympath. Generoſ. Dn. CAJUSBROCKTORFF. jam in SESTERMUHE in Diſp. de

Scient.

Scient. Natur. Constitut. theor. 5. SVVENTER. in suis Delic. Phys. Mathem. aliique plures.

THEOREMA V.

Magia illicita divinatoria est rerum abditarum ope Dæmonis parta cognitio.

1 MAgia illicita, seu Diabolica generatim sumta alias à *CASP. SCHOTTO in sua Magia Univ. p. 1. libr. 1. c. 7.* describitur, quod sit ars, qua non industria & artificio hominum, nec naturalium causarum ab ipsis facta applicatione, sed ope Dæmonum, vi pacti cum ipsis initi mira quædam & communem captum superantia efficiuntur; Hanc
2 autem verè dari, negant omnes illi, qui Dæmones esse negant, & licet multi sint, qui Dæmones esse fateantur, hi tamen magiam hanc illicitam à Dæmonibus seu Diabolis ortam vel manasse concedere nolunt, dum omnes ejus mirabiles effectus vel
3 immediatè DEO per Magos hujusmodi operanti, vel DEO per Angelos bonos ea perficienti tribuunt, ut vult *MARTIN. DELRIO*
4 *in suis Disqvis. Mag. l. 2. q. 1. & 2.* vel etiam effectus hosce ad melancholiam, alioqve naturales morbos, vel ad artem, industriam & agilitatem hominum, figmentis & præstigiis suis illudentium, vel ad stolidas imaginationes dictorum Magorum, vel etiam ad vanas nugas & fictiones eorundem Magorum referunt, prout
5 in specie demonstrare conatur BALTHASAR BEKKER in suo tract. *De Betoverde VVereld*, cujus errores verò satis accuratè nuperrimè detexit *Dn. MELCHIOR LEIDEKKER Profess. P. in Acad. Ultraject.* vir eruditionis eminentissimæ, *in tract. suo, quem vocat*
6 *De Goddelykeit en VVaarheit der H. Schrifften p. 2.* verum cum de hac quæstione in theoremate primo jam sit actum, hic ejus principaliores species saltim explanare placet, quarum prima

dicitur

dicitur Magia divinatoria, cujus ope curioſi & faſtuoſi homi- 7
nes res miras, ſive præſentes, ſive futuras, ope Dæmonis ſcire
& revelare ſatagunt; & vel in cryſtallo, vel in ſpeculo, vel in
vitro polito, &c. Diabolum conſulunt, qui de rebus furto
ſublatis, vel amiſſis, & ad quæſtiones propoſitas, nonnunquam
verè, ut mentienti ſibi fides habeatur, aut ſi ignorat verum, per
ænigmata reſpondet, ſicuti inquit *JOH. GEORG. GODELM. de*
Mag. Venef. & Lamiis libr. 1. c. 5. & ut probant reſponſa illa o- 8
raculorum ambigua, quæ Regi Cræſo adverſus Perſas, & Regi
Pyrrho contra Romanos militaturis data, qualia ſunt:

Cræſus Halyn penetrans magnam pervertet opum vim.
Ajo Te Æacida Romanos vincere poſſe.

Vid. *M. T. CICERO de Divinat. libr. 2. PETR. LAURENBERG*
in Acerr. Philol. cent. 3. hiſt. 23. CASP. PEUCERUS de præcip. di-
vinat. generibus. Cum tamen certum, quod oracula omnium 9
divinationum & ſuperſtitionum ſint radix & fundamentum,
conatus enim eſt Diabolus hoc modo Theomantiam veram
ſive Prophetiam imitari, dando petentibus reſponſa vel ex antris,
vel ex ſtatuis, vel ex hominibus; Hinc diverſa orta oracula, ut Jo-
vis Dodonæi, Jovis Ammonii, Jovis Trophonii, Apollinis Delphi 10
ci, Clarii, Delii, Smynthei, & innumera alia; *Vid. MARTIN. DEL-*
RIO in Diſquiſ. Magic. l. 4, c. 2. q. 6. & ſicuti Diabolus ipſe vel can-
didus, vel niger eſt, ita & magia hæc vel ſubtilis, vel craſſa eſt,
ut ait *JOH. SPERLING. in Inſtit. Phyſ. ad præc. 9. libr. 2. c. 4.* Hinc 11
quoque factum, ut tam variæ utriuſque hujus magiæ ſpecies,
(quæ nominis ſui etymon à rebus, per quas divinatio inſtitue-
batur, ſumſerunt,) & tot nomina innumera & portentoſa ſint
orta, ut ſunt Geomantia, à terra, qua ex terræ motibus, ſciſſu-
ra, tumore & crepitu futura prædicebant. Hydromantia ab
aqua, qua aquæ fluxus & refluxus, colores & tempeſtates obſer-
vabant. Pyromantia ab igne, qua prognoſtica ſumebant ex
quovis igne ratione colorum, motus & aliarum impreſſionum.

Aëromantia, qua, aëreas impressiones, colores nubium, spectra &alia advertebant *JOH. BODIN. in Dæmonol. libr. 2. cap. 1. 2. & 3. JUL. CÆSAR. BULINGER. libr. de Divinat. JOH. GODELM. de Mag. & Venef. d. 1. c. 3.* Necromantia à mortuis, qua incantamentis mortuos revocare, ex iisque futura indagare conabantur. Anthropomantia, qua ex inspectione viscerum humanorum divinabant. Ornithomantia, qua ex volatu avium futura noscere volebant. Capnomantia à fumo, Leconomantia à pelvi, Ceromantia à cera, Daphnomantia à lauro, Ichtyomantia à piscibus, Alectriomantia à gallis. Vid. *MELCH. SYLVESTER ECCARD. in Christ. Religios. class. 4. qv. 8. FRANCISCUS MONCAJUS*
12 *de Magia*, quæ quidem species principaliores Magiæ divinatoriæ sunt, sed non omnes, quia Diabolus ut est mille artifex, ita quotidiè in contumeliam DEI & hominum perniciem novas scit producere. Quæ autem in specie fuerint Rotæ Divina-
13 toriæ Ægyptiorum & Hebræorum, nec non Alectriomantia Græcorum, de his satis erudite & prolixè differit *CASP. SCHOTT.*
14 *in sua Mag. Univers. p. 1. libr. 1. c. 12.* Interim omnes illi, qui huic Magicæ Divinationi sunt addicti, sive sint Fanatici, sive Trementes, (quos vulgo Quakeros vocant) sive Vates Idolorum, sive Ecstatici sive Pythonici, qui & Ventriloqui seu Engastrimythi, (eo quod ex imo ventre vox prodire videbatur,) dicuntur, sive Planetarii, Nativitatistæ, Chiromantæ, Cribromantæ, seu Crystallispices in Scriptura Sacra, quatenus viribus naturæ ad res noxias agendas abutuntur, reprobantur. Vid. *MART. DELRIO in Disquis. Magic. libr. 4. c. 2. qv. 6. p. m. 61.*

THEOREMA VI.

Magia illicita præstigiatoria est operum admiran-
1 *dorum, sed apparentium opc. Dæmonis productio.*

ANtiquissima Magiæ illicitæ species est præstigium, quod secundum *CHRIST. BECMAN. libr. de Orig. latin. lingua p. m.*

306. & ISIODOR. l. 8. Etymol. c. 9. dicitur sensuum & oculorum
deluſio, hinc illi præſtigiatores dicuntur, qui operâ Satanæ ho- 2
minum oculos incantationibus & illuſionibus faſcinant & fal-
lunt, ut non videant ea, quæ ſunt, & videre ſe arbitrentur ea,
quæ non ſunt; qui alias etiam Faſcinatores & propriè in ger-
manico idiomate Zauberer vocantur, de quo JOH. CHRIST.
FROMMAN. Tr. de Faſcinat. JOH. GEORG. GODELMAN. Tr. de
Mag. Venef. & Lam. D. JOH. HENRIC. DEKKER in ſua Spectrol. cap. 7. 3
Diabolus hanc faſcinationem ſeu præſtigias præſtat arte triplici,
dum vel objectum verum removet, vel objectum falſum offert,
vel etiam ſenſus hominum pervertit; quarum illuſionum &
præſtigiarum in hiſtoriis tam ſacris, quam profanis exempla & 4
teſtimonia inveniuntur quam plurima; Talis præſtigiator fuit
Simon Magus, qui Cæſaris Neronis oculos & totius cœtus ſic
faſcinaverat, ut ariętem Simonis loco carnifex decollaret. De
hoc Simone Mago ſcribunt EUSEB. libr. 2. c. 13. & IRENÆUS libr.
1. c. 10. hunc Romam veniſſe, ibique ſe oppoſuiſſe Petro, gloria-
tum eſſe, ſe velle in cælos evolare: die conſtituto veniſſe
in montem Capitolinum, deſiliſſe de petra, volaſſe aliquamdiu
non ſine magno populi ſtupore, qui verbis ipſius fidem adhibe-
re cœperat, mox decidiſſe & crus fregiſſe: poſtea Aritiam tranſ-
latum ibidem obiiſſe. Sic quoque referunt de Alberto M. quod 5
Coloniæ in media bruma feriis Natalitiis coram Imperatore Wil-
helmo & multis aliis Principibus ſuis præſtigiis effecerit, ut Cæſaris
palatium arboribus, frondibus, gramine & variis generibus her-
barum, tanquam amœniſſimus hortus floreret, luſciniæ quoque, 6
merulæ, aliæq; aviculæ canerent. Huic affinis fuit Johannes Tri-
themius, Abbas Spanheimenſis, de quo hiſtoria ſequens hoc modo
narratur; Maximilianus I. Imper. conjugem ſuam Mariam Bur-
gundicam ardenter admodum amabat, eamque mortuam lu-
gebat vehementiſſime. Hoc Abbas Magus videns, promittit
Cæſari, ſe in medium producturum defunctam, ſi ejus Majeſtati
ita placeret, ut ejus conſuetudine frueretur. Annuit Imperator,

intur in conclave quoddam remotius, adjuncto tertio, Magus ne quis verbum præsente spectro proferret, interdicit. Ingreditur spectrum pedetentim, Imperator miratur omnium membrorum miram convenientiam, recordatur verrucæ in cervice conjugis, sed & ea quoque observanti apparuit. Horruit tandem Imperator, & spectrum removeri nutu Mago mandat, & cum indignatione ait: Monache, talibus imposterum abstinere jubeo, addens etiam quam difficulter linguam cohibuerit, & vocem compresserit, quæ si erupisset, de vita tanti Imperatoris actum fuisset, hasce historias *JOH. GODELM. in cit. tract. de Mag. Venef. & Lamiis partim ex AUGUST. LERCHEIM. Tr. German.* von der Zauberey iisdem verbis nobis suppeditavit; Huc spectant
7 quoque illa, quæ habet de Saga quadam *TIBULLUS libr. 2. Eleg. 2.*

Hanc ego de cælo ducentem sydera vidi,
Fluminis hæc rapidi carmine vertit iter.
Hæc cantu, finditque solum manesque sepulchris
Elicit & tepido devocat ossa rogo.
Jam ciet infernas magico stridore catervas,
Jam lubet aspersas lacte referre pedem.
Cum lubet hæc tristi depellit nubila cœlo,
Cum lubet æstivo convocat orbe nives.

Similia videbis apud *DIOG. LAERT. in Vita Empedocl. VIRG. Buc. 8. & Æn. l. 4. HORAT. in Epod. Carm. 5. & 18. LUCAN. libr. 6. Phar-*
8 *sal.* Cum autem constat, quod horum recensitorum, aliorumque innumerabilium effectuum nec causæ naturales, nec idoneæ artificiales possint dari, vel allegari, à quibus isti effectus dependeant, merito ergò hi pro præstigiosis & fascinationibus sunt ha-
9 bendi: Interim tamen ad discernendum, an aliquis effectus mirabilis à Magis præstitus sit sincerus, an fucatus, ut ait *CASP. SCHOTT. in Mag. Univ. p. 1. libr. 1. c. 8.* hanc tradit regulam: Si effectus Magicus ejusmodi est, ut potentiam Dæmonis superet, tunc censeri debet præstigiatorius; quando verò non constat,

eum

eum viribus Dæmonis ſuperiorem eſſe, res dubia eſt, & oportet recurrere ad circumſtantias. *Conf. NIC. REMIG. in Dæmonol. libr. 2. c. 4. JOH. BODIN. in Dæmanom. l. 2. c. 7. VVIERUS de præſtig. Dæmon. libr. 4. c. 4. ſeqq. MART. DELRIO in Diſquiſ. Mag. l. 2. q. 4. ſect. 6.*

THEOREMA VII.

Magia illicita effectoria eſt admirandorum operum realium & verè exiſtentium auxilio Diaboli productio.

SIcuti ſcientia Dæmonum eſt accurata, ita potentia eorundem eſt validisſima, potentiæ divinæ tamen ſemper ſubordinata & finita, quia eſſentiæ eſt proportionata. *CASP. EBEL. in Aphor. Metaph. diſp. 10. reg. 8.* Cum autem Veteres multa de Sagarum & Lamiarum effectis produnt, quod carminibus recitatis natura ipſa moveretur, Jove inſcio tonaret, imbres, procellæ, tempeſtates cierentur, amnes reverterentur, maria ſtarent, ſolis curſus ſiſteretur, Luna cœlitus detraheretur, ſtellæ in nubila conderentur, viperarum fauces rumperentur, aliaque plura, ut hoc refert *HENR. KIPPING. in Inſtit. Phyſ. libr. 2. c. 4. n. 21.* Cum tamen effectus hi, quos Magi ope Dæmonum producere poſſunt & ſolent, ſint vel veri, vel apparentes, vel ex veris & apparentibus mixti; nam quod Magi ope Dæmonis nonnullos effectus naturales verè producere poſſint, de eô nullum eſt dubium, quia Dæmones in Phyſicis ſunt ſpiritus callentisſimi, & habent perfectam rerum naturalium cognitionem & vires valentisſimas ad applicandum activa paſſivis, & inſuper multiplicem habent experientiam. Quare ſi per Magos verum aliquem effectum producere volunt, qui ipſorum vires non excedit, & Deus id permittit, nihil prohibet,

1 2 3 4

quo minus id efficere posſint. *CASP. SCHOTT. in Mag. Univ. p. 1.*
5 *libr. 1. c. 8.* Talia opera ſunt, quando magi ope Diaboli non tantum in elementis & aliis corporibus naturalibus mixtis ſua opera exercent, ſed & in ipſis hominibus, idque variè, illorum intellectum excæcant, decipiunt, corrumpunt, voluntatem ad peccandum incitant, interiores ſomniis terrent ſenſus, exteriores ad expetenda illicita objecta alliciunt, vel etiam hominem iis privant, facultate loco motiva abutuntur, facultatem ſermocinatricem inhibent, potentias vegetantes debilitant, actiones bonas impediunt, malas vero promovent, corpora vel obſident, vel alias miſerè affligunt, adeò ut ſicut Dæmones & Magi ſunt hoſtes capitales Dei veri, & omnium rerum à Deo conditarum, ita etiam nihil mali negligunt, quod non adverſus hos omnes moliantur, quanquam citra permiſſum Dei, ne in porcos quidem graſſari, nec pediculos, quando volunt, afferre poſſunt. *Vid. JAC. MART. in Metaph. lib. 2. exercit. 3. theor. 10. CASP. EBEL. in aphor. Met.*
6 *diſp. 16. Reg. 8. & 9.* Cum tamen alias, Deo ſic permittente, Satanas ipſe omnes has actiones, imò totum negotium abſolvere posſit, etiamſi Sagæ vel Magi nullam conferant materiã, modo earum conſenſus, etiam tacitus accedat, & ſigna vel ceremoniæ, ritusque, quorum primus auctor Diabolus eſt, adſint, ut diverſis exemplis probant *JOH. CHRIST. FROMMAN. Tr. de Faſc. Magic. l. 3. p. 5. c. 1. §. 9. DELLING. Exam. pulv. Sympath. p. 91. NIC. REMIG. in Dæmanol. libr. 2. c. 9.*
7 Quid ergò mirum, ſi data materia abſurda, vana & inepta, non quævis, ſed ea, quæ Dæmonem
8 habet autorem, effectus ſequatur. Non tamen poſſunt Magi ope Dæmonis miracula propriè dicta, ſeu ſupranaturalia, cum hæc excedant omnem vim agentium naturalium, producere,
9 etiamſi veteres illis admirabiles effectus tribuerint. Nam licet Magi ſæpe producant effectus mirabiles, & inuſitatos, quos vel ex cauſis naturalibus modo occulto oculos hominum perſtringendo, vel phantaſiam commovendo, vel etiam organum viſionis turbando, educere norunt, unde fit, ut cum nos lateant

cauſæ,

cauſæ, ejusmodi effectus nobis ſæpe miraculoſi videantur, cum tamen in ſe, vel ſaltim mirabiles, aut etiam vere præſtigioſi ſint. *Vid. BALDUIN in Caſ. Conſcient. l. 3. cap. 2. caſ. 4. PHIL. HENR. FRIEDLIEB. in Floril. Theol. loco de Angel. qu. 9.* Sic quoque, ut Magi ope Dæmonis non poſſunt creare, hoc eſt, ex nihilo aliquid produ- 10
cere, vel etiam formam ſubſtantialem immediatè ſine prævia alteratione è ſubjecto educere, quia hoc excedit vim agentis naturalis, & actio eſt potentiæ & virtutis infinitæ, ita iidem non poſſunt aliquid in nihilum iterum redigere, ut ut alias ad res confundendas & deſtruendas ſunt potentiſimi. Vid. *CHRIST. SCHEIBLER. in oper. Metaph. l. 2. c. 4. n. 240. EBELIUS in aphor. Metaph. diſp. 16 reg. 8. & GEORG. BARTHOLD. MEIER in ſua Diſput. de Intelligent. ſect. 3. quam Anno 1689. in hoc Athenæo Præſide DN.* 1
BUTINERO habuit. Neque poſſunt unam ſpeciem in aliam transformare, ſeu hominem in brutum, ut in canem, lupum, felem convertere, quoties ergo hoc modo fieri videntur lupi, canes, feles, &c. oculis deceptis hoc erit adſcribendum, dum genius malus hominis imaginativam corrumpit, ut ſæviat more bruti, corpori vero nebulam circumfundat, ut exteriorem figuram in oculis hominum aliorum mutet. Conf. *ANTHON. DEUSING. Diſput. de Lycanthropis. JOH. BODIN. in Dæmonom. libr. 2. c. 6. JOH. FERNEL. de abditis rerum cauſis. libr. 2. c. 9. JOH. WIER. de præſt. Dæmon. c. 10. JACOB. M. Britan. Rex in Dæmon. libr.* 12
3. c. 1. Siquidem & omnia illa, quæ de famoſa illa Lycanthropia, & de omnibus aliis magicis rerum converſionibus circumferuntur, aut nunqam ſunt viſa, aut ſi qua viſa ſunt, non res videnda, ſed oculus videntis faſcino fuit oblæſus, aut ſi oculus inviolatus perſtiterit, tunc res videnda ſubdolè fuit ſubducta, & alia in locum ejus fuit ſubſtituta. *NIC. SCRIBON. in Phyſiol. Sagar. p. 66. JOH. GEORG. GODELM. de Mag. Venef. & Lamiis l. 2. c. 3.* 13
n. 9. CASP. SCHOTT. in Phyſ. curioſ. l. 1. c. 26. Pari quoque modo non poſſunt Magi ope Dæmonis efficere, ut animæ Sagarum extra corpora abripiantur, & ad nocturna comitia transferantur,

tur, quamvis Dæmon quarundam Sagarum ſenſus ita faſcinare & pervertere poſſit, ut putent, ſe verè conventus celebraviſſe,
14 cum tamen domi fuerint; Interim non imus inficias. Dæmonem nonnunquam ſuos Magos & Sagas una cum ſuis corporibus citra animarum abreptionem verè ad conventus illos nocturnos ſcopis & furcis, hircis & felibus inſidentes, unguentis ſtygiis ante perlitas, & ceremoniis ludicris conſecratas deportare, prout hoc atteſtantur *JACOB. M. Br. Rex in Dæmonol. l. 2. c. 4. JOH. BODIN. in Dæmon. l. 2. c. 4. L. DANÆUS de ſortil. c. 4. HENR. KIPPING. Inſtit. Phyſ. libr. 2. c. 4. n. 21. JOH. VVIER. de præſtig. Dæmon. l. 3. c. 11. ſeqq.* Item non poſſunt Magi, nec ope
15 Dæmonum facere, ut beſtiæ, arbores, ſtatuæ & ſimilia articulatè loquantur, nec brutis intelligentiam diſcurſivam largiri. Vid. *MART. DELRIO in Diſquiſ. Magic. libr. 2. c. 20. CASP. SCHOTT. in Mag. Univ. p. 1. libr. 1. c. 16.* licet hominem ipſum, juxtà pactum cum Dæmone initum, in quibusdam ſcientiis & artibus erudire poſſit, ut vult *JOH. CHRIST. HUNDESH. in Theol. natur. c. 20.*
16 *q. 6.* Imò nec mortuos in vitam revocare, vel eosdem reſuſcitare, aut vivificare poſſunt, cum hoc ſit opus ſolius Dei, qui vita eſt, & vitam omnibus ſuppeditat. Satanas quidem poteſt ad tempus geſtare cadavera defunctorum, motum etiam interdum præbere videtur, ſed ipſe agit omnia. *JOH. BODIN. in Dæ-*
17 *mon. libr. 2. c. 3.* Sic quoque ſuperſtitio eſt, ſtatuere Magos poſſe ob delictum aliquod perpetratum oculos abſentium excutere; Quomodo enim abſens per ſe & ipſo actu; nullo actore præſente, abſenti incommodum inferre poteſt, quia certum, quod characteres & verba, quatenus ſunt meræ quantitates, per ſe nullam habeant efficaciam. Confer. *VVIER. de præſtig. Dæmon. l.*
18 *4. c. 5.* Ita etiam non poſſunt magicis artibus ope Dæmonum ſexus mutare, id eſt, ſexum ipſum fœmininum in virilem, vel virilem in fœmininum commutare; neque Seni reddere Juventam, ut qui ſenex eſt, non fuerit & deſierit eſſe, quis enim quod

factum,

factum, maximè ſucceſſiva elapſum actione, id reddat infectum, de qvibus omnibus, & multis aliis *Vid. MARTIN. DELRIO Disqviſ. Magic. libr. 2. quaſt. 22, 23. CASP. SCHOTT. in Mag. Univerſ. p. 1. l. 1. c. 10, ULRIC. MOLITOR. de Pythonib, TORREBLANCA de Magis LAMBERT. DANÆUS de Sortileg. c. 4.* & in ſpecie *FRANCISC. SIMON.* b. m. quondam Paſtor ad S. Georg. & Hiob, Hamburg. *in ſua Schol. Concord. Controv. & Conſcient. ad Evangel. Invocavit. artic. 3. n. 3.* quo omnia antecedentia quaſi in compendium reducere voluit, quando ibi aſſerit; Es ſind zwölff Göttliche Wercke dem Teuffel gantz unmüglich / als 1. neue Creaturen ſchaffen. 2. Dieſelbigen ändern. 3. Vermehren. 4. Ohne Artzney Kranckheiten heilen. 5. Unfruchtbahre fruchtbahr machen. 6. Des Himmels-Lauff auffhalten. 7. Das Meer von einander theilen. 8. Denen Elementen ihre Wirckungen benehmen. 9. Zukünfftige Dinge wiſſen / und Gegenwärtige für ſich ſehen / wie GOTT. 10. Todten auffwecken. 11. Göttliche Wunder thun / ꝛc. 12. Die Gedancken der Menſchen erkennen und wiſſen. Hæc omnia autem & multa plura, ſicuti illa Diabolo abſolute ſunt impoſſibilia, ut quæ Deus ſuæ potentiæ infinitæ ſoli reſervavit, & per conſequens eadem Diabolus verè in effectum verum deducere nequit, etiamſi Deus Optimus talia Dæmoni velit permittere, ita Magi quoque nihil omnino eorum de ſe ipſis poſſunt, quæ Magiam naturalem & artificialem ſuperant, niſi Dæmonum præſentiam certis ceremoniis ac ſignis invitent, & quaſi ex pacto ad mira patranda eosdem incitent, quibus Dæmones tantiſper ſerviunt, donec eos miſerè in æterna inferorum tormenta abripiant, ubi cum infernalibus corvis miſerum Cras æternum crocitare jubentur, quod Opitius in Hymno germanico de lachrymis æternitatis ſic reddidit:

Schrey immer Cras! O Rabe schrey/
Und sing die alte Melodey;
Der Ewigkeit Ihr Ziel zu sehn/
Kan wahrlich Morgen! nicht geschehn.

Cæterum conferantur de hac materia amplissima & difficillima
22 *JACOBUS Rex M. Britanniæ in sua Dæmonolog. JACOB. MARTIN. libr. 3. Miscell. Disp. 11. dist. 17.* Nobilifs. *DN. JOHAN. JOACHIM.* Koch J. U. D. *in sua Disputat. Juridic. de Venen. & Venefic.* quam anno 1682. sub præsidio DN. DANIELIS BÜTTNERI summo cum applausu in hoc illustri Athenæo defendit. *TORREBLANCA de delict. Sagarum. MART. DELRIO in Disqvis. Mag. libr. 2. LAMBERTUS DANÆUS de Sortileg. c. 4. JOH. VVIER. de præstig. Dæmonum. l. 3. c. 11. seqq. JOH. GEORG. GODELMAN. de Mag. Venef. & Lam. JOH. CHRIST. FROMMAN de Fascinat. Mag. CÆSAR. LONGIN. in Secret. Magic. CASP. PEUCER. de Divinat. JACOBUS GAFFARELLUS in sua Curiositat. inauditis*
23 aliique plures.

Et hæc sunt, quæ pro tenuitate ingenii de Magia tam licita, quam illicita hac vice proponere constitueramus. Deus Ter Optimus faxit, ut omnia, quæ in medium allata sunt, cedant in ipsius solius Gloriam, & in nostram Salutem perpetuam.

Majores majora sonent; mihi parva locuto
Sufficit in laudem cedere cuncta DEO.

FINIS.

Ad Politiſſ: Dominum Reſpondentem.

VIs tractare magas artes doctèq; tueri,
Quomodo permiſſæ, quatenus illicitæ,
Judicium Lector formabit, quærere tentans
Peccat fortunas his vetitis ſtudiis
Ut laudandus erit naturæ tramite recto
Omninò incedens, inveniens aliquid.
Dœmonis adverſus fraudes hos protege quæſo:
Et porro his cœptis annue Chriſte piis.

S. von Bremen/ Dr.

EDoctus SOPHIAM ſacri penetralia Verbi
Nunc ZUM FELDE ſubis, ac penetrare ſtudes,
Pernicis ſtudii tua diſſertatio Teſtis:
Docta Magia tibi quid ſit in urbe docens?
Macte tuis felix auſis, atque eſto, quod eſſe
Diſcupis: Athletam talis arena beat.

Frugi atque Induſtrio Juveni de ſapientiâ verâ diſputaturienti gratulatur

C. S. WOLFIUS, SS. Th. D. Sæ. Ræ. Mtis. Sueciæ in Sacro Conſiſtorio Conſiliarius & Aſſeſſor, Paſtor Primar. in æde B. Mariæ & Lector SS. Theologiæ.

Dum tetricos Sagarum ausus, & fœdera damnas,
Quæ cum corruptis styx init atra Magis;
In mentem revocato Magos, quos traxit ab Ortu
Ad CHRISTI cunas, fulgida stella sui.
Atq; horum exemplo tenebras fuge, suspice cœlum,
Sic Christum invenies, & simul omne bonum.
Hic studii ad metam, fausto tibi sidere Ductor,
Te faciat læto currere fine tui.

Ita piis Conatib. Dn. Respondentis gratulaturus scrib.

M. Hieronymus Müller,
ad D. Nicol. Archidiaconus.

Ad Præstantissimum & Eruditissimum Juvenem,

ALBERTUM zum Felde/
Magni Parentis
VIRI
Nobilissimi, Consultissimi & Præcellentissimi,

DN. HEINONIS zum Felde/
S. R. Majest. Suec. in Palæogæa Ducatus Bremensis
JUDICIS PROVINCIALIS
Dignissimi & Meritissimi,
Magnæ & Præclaræ Expectationis
Filium Primogenitum,
Autorem & Defendentem hujus Disputationis de MAGIA Acutissimum,
Auditorem in Lectionibus meis Philosophicis, tam Publicis, quam Privatis
Diligentissimum,
Amicum meum maximè colendum.

IN Sophia quantum profeceris hactenus almâ,
Indicio specimen, quod modo sistis, erit.
Si, quo cœpisti, studio perrexeris, olim
Theiologos inter connumerandus eris.

Ita vovet ex animo
DANIEL BÜTTNERUS, J. U. Lic. Profess. Public.
G. H. RECTOR, & Disputat. PRÆSES.

Aeterna ſueſcunt pangere foeder A
Laus & labores; & ſtudio improb O
Benigna Pallas dat brabeo N
Et caput ornat honore laur I.
Rem glorioſam doctiſonas apu D
Tractat Camoenas FELDIADES, ſat U
Ut ſpledidô laudandus, oli M
Sic celebris quoque laude part A.
Zelô ſciendi nemo potentio R,
Undas culutis Pegaſidum bibi T
Multis, ſtudens grandi labor E
Fortè poli ſuperare culme N.
Excellit aptis viribus ingen I,
Libros Sophorum laetus & excuti T:
Doctâ politus creſcat art E
Et Sophies titulis triumphe T.

Gratulabundus appoſuit

PAULUS GEORGIUS Krüſike/
Poëta Nobilitatus, Scholae Hamburgenſ.
Subconrector, & in Illuſtri Societate
Teutonicâ PORTANS.

SONNET.

EIn edler Geist und Sinn der schwinget sich empor/
Und lässet ihm durch nichts die Adlers-Flügel binden/
Man wird Ihn allezeit in dem geschäfftig finden
Was seinen Glantz und Ruhm für andern zieht hervor;
Der Weißheit giebet Er stets ein geneigtes Ohr/
Er lässt sich einen Krantz von ihren Myrthen winden/
Dagegen aller Pracht der Krantze muß verschwinden/
Den setzt Ihm endlich auff der gantze Musen-Chor.
Also/ Herr Vetter/ ist Er rühmlich auch gesinnt/
Weil man in dieser Schrifft hievon die Proben findt/
Sein Fleiß der heisset uns was Grosses von ihm hoffen;
EIN Krantz wird künfftig nicht genug für ihme seyn.
GOTT gebe/ daß hinfür durch seiner Tugend-Schein
Die Hoffnung werde selbst glücklich übertroffen.

Hiemit wolte seinen wertheſten Herrn Vettern
sein ergebenstes Gemüth bezeugen
H. Martens/
LL. Studios.

Pinguis uti campus producit pinguia grana
Sic mente ex doctâ plurima docta fluunt.
Perge ita, Amice, donec conscendas culmen honoris,
Laurea jam certè est grata parata tibi.

Hæc Perexinio Dn. Respondenti Amico suo
integerrimo amicâ scripsit manu
ALBERTUS HIERONYMUS BOCK,
Hamb. SS. Theol. & Philos. Studiosus.

So

So kan auch Euer Kunst bezaubern selbst die Sinnen/
Und sie zum Eigenthum durch klugen Witz gewinnen.
Daß alle Sinnen fast allhier durch SIE bestrickt/
Und gar Verwunderns-voll/ nicht anders/ als entzükt.

Dann wann ein falles Sinn nur wil die Lippen rühren;
So kan ein süsses Wort die Hertzen mehr entführen/
Und ziehen aus sich selbst/ als wann des Zaubrers Fleiß
Durch böse Kunst gedenckt zu machen sich den Preiß.

Es kunt' Ulisses wohl vor jenem Krantze stehen;
Als jemahls must' an Ihm zu Grund und Trümern gehen/
Die starckvermeinte Kunst der schwartzen Zauber-Frau/
Die jeden seines Volcks verwandelt hat zur Sau!

Wann aber Euer Mund nur redend sich beweget/
Der lauter Safft und Krafft auff seinen Lippen häget;
Den greifft er so die Brust selbst mit Entzükkung an/
Daß niemand/ niemand ist/ der sichs enthalten kan.

Nun Euer Geist bereits die Sinnen so kan beugen;
Solt' Euer Lob nicht einst die Himmels-Bühn ersteigen?
Ich wünsche denn/ daß Ihr verharret in der Spuhr/
Zu beugen künfftig gar zum Himmel die Natur.

Diese zwar schlechte/ doch aus einem wohlmeinendem Gemühte hergeflossene Zeilen füget schuldigster massen anbei

Johann Adolph Mutzenbecher.
Trittov-Holsatus.

SO recht / mein Herr zum Feld / so gleicht die That den Nahmen /
Denn wie ein fruchtbahr Feld nach reich empfang'nen Sahmen
Mit reicher Frucht bald lacht: So macht Ers auch mein Freund /
Da Er mit grüner Frucht anjetzo bey uns scheint.
Diß weisen uns genug die gegenwärt'gen Blätter /
Die nicht verachten kan der tolle Momus Spötter /
Fahrt fort / mein Freund / empfaht die Musen-Cron
Die nur Apollo gibt an einen Pindus Sohn.
So wolte mit eylfärtigen und schlechten Zeilen
seine Schuldigkeit abstatten

PETRUS RIPER, Palæog. Bremens.

PLausu dum pleno, pergis dum tendere cursu
Ad sacra, qvo Sophiæ semita monstrat iter:
Auguror hinc, O chare mihi Zum FELDE, futurum,
Olim inter magnos ut numerare viros,
Qvorum Letheo nescit sub flumine mergi
Fama, sed ad seri secla nepotis ovat;
Qvod precor ex animo, & voveo, qvod spero fidenter:
Tu spem, Summe, meam, vota precesque juva:

Ita Politissimo Autori, DN. ALBERTO Zum FELDEN, Amico suo singulari *de Magia Disputanti* ex animo gratulatur

FRIEDERICUS WOLFIUS.
Bremensis, Phil: & J. U. Studiosus.

SO recht / mein Herr zum Feld / so gleicht die That den Nahmen /
Denn wie ein fruchtbahr Feld nach reich empfang'nen Sahmen
Mit reicher Frucht bald lacht: So macht Ers auch mein Freund /
Da Er mit grüner Frucht anjetzo bey uns scheint.
Diß weisen uns genug die gegenwärt'gen Blätter /
Die nicht verachten kan der tolle Momus Spötter /
Fahrt fort / mein Freund / empfaht die Musen-Cron
Die nur Apollo gibt an einen Pindus Sohn.

So wolte mit eylfärtigen und schlechten Zeilen
seine Schuldigkeit abstatten

PETRUS RIPER, Palæog. Bremens.

PLausu dum pleno, pergis dum tendere cursu
Ad sacra, qvo Sophiæ semita monstrat iter:
Auguror hinc, O chare mihi Zum FELDE, futurum,
Olim inter magnos ut numerare viros,
Qvorum Letheo nescit sub flumine mergi
Fama, sed ad seri secla nepotis ovat;
Qvod precor ex animo, & voveo, qvod spero fidenter:
Tu spem, Summe, meam, vota precesque juva:

Ica Politissimo Autori, DN. ALBERTO Zum FELDEN, Amico suo singulari *de Magia Disputanti* ex animo gratulatur

FRIEDERICUS WOLFIUS.
Bremensis, Phil: & J. U. Studiosus.